

למה כשחוזרים על מילה הרבה היא נשמעת מוזר?

אלעד

אלעד היקר,

מי שלא מכיר את התופעה שאתה מתאר, שיתבייש. ואז שיבחר לעצמו מילה וינסה לחזור עליה. עם כמה מילים זה עובד יותר טוב, במי צבי רוח מסוימים זה עובד יותר טוב, וככל שהחזרה מכאנית יותר ונטולת רגש זה עובד יותר טוב, אבל אצל כללי זה פשוט עובד. המשמעות כמו מנתקות החי צה מהמילה ואתה נותר עם צירוף הברות חסר שחר בפה.

יש לזה גם שם רשמי. קוראים לזה "רוויה סמנטית", ואם תנסה לחזור על השם הזה כמה עשרות פעמים תיווכח בעצמך עד כמה הוא מתאים.

ההסבר הפשוט לתופעה הזו הוא שמילה היא יותר מסתם צליל. למי לה, כפי שאנו רגילים לפגוש אותה, יש גם הקשר, משמעות ועוד זנב ארוך של רגשות שכרוכים בה. כשאנו חוזרים על מילה בצורה מכאנית, אנחנו חוזרים רק על חלק אחד שלה - הצליל - ובכך אנו מנתקים את הקשר בינו לבין שאר החלקים. למילה שעליה חוזרים אין הקשר, אנחנו לא מתכוונים לשום דבר כשאנחנו נו אומרים אותה ואנחנו לא חושבים על

ל"רוויה הסמנטית" (נסה לחזור על השם הזה כמה עשרות פעמים ותיווכח עד כמה הוא מתאים) יש גם הסבר נויירולוגי: כשאתם תאים נחשפים לאותו גירוי שוב ושוב, הם פשוט מפסיקים להתרגש ממנו. תופעה דומה מוכרת לך בוודאי מתחום הראייה: אם תתבונן בתמונה כשאתה ממקד את עיניך באותה נקודה במשך כחצי דקה ואז תפנה את מבטך לקיר לבן, תופיע לנגד עיניך אותה תמונה אך בצבעים הפוכים, סוג של תמונת תשליל, או נגטיב. נניח שהסתכלת על תמונה ירוקה ורק התאים ברשתית שלך שרגישים לצבע ירוק השתוללו כהוגן. כשאתה עובר להי סתכל על הקיר הלבן כל התאים ברשתית שלך משתוללים, כי הצבע הלבן מורכב מכל הצבעים יחד, אבל התאים שרגישים לצבע ירוק משתוללים פחות מכולם כי

המשמעות שלה. אנחנו מרגישים את הצ' ליל, ובכך מבטלים את המשמעות. ומילה ללא משמעות היא דבר מוזר מאד.

אך זה לא סוף הסיפור. ברמה הניירולוגית הבסיסית של המח, כשאתם תאים נחשפים לאותו גירוי שוב ושוב הם פשוט מפסיקים להתרגש ממנו. תופעה דומה מוכרת לך בוודאי מתחום הראייה: אם תתבונן בתמונה כשאתה ממקד את עיניך באותה נקודה במשך כחצי דקה ואז תפנה את מבטך לקיר לבן, תופיע לנגד עיניך אותה תמונה אך בצבעים הפוכים, סוג של תמונת תשליל, או נגטיב. נניח שהסתכלת על תמונה ירוקה ורק התאים ברשתית שלך שרגישים לצבע ירוק השתוללו כהוגן. כשאתה עובר להי סתכל על הקיר הלבן כל התאים ברשתית שלך משתוללים, כי הצבע הלבן מורכב מכל הצבעים יחד, אבל התאים שרגישים לצבע ירוק משתוללים פחות מכולם כי

כבר קצת נמאס להם. או במקום לבן אתה רואה לבן פחות ירוק, שזה סגול אדמדם. התופעה הזו זכתה לשם "בבואת גר".

אז מה מילה צירוף התאים במח שאחראי על המילה הזו מופעל עד זרז. ניסויים שנערו כו באוניברסיטת מק'גיל שבקנדה הראו כי נבדקים שחזרו על מילה פעמים רבות ואז התבקשו לצבוע פעולות שכליות בסיסיות שקשורות אליה, כמו לתרגם אותה, לת- אותה או להרכיב משפט שמכיל אותה, הת- קשו בכך יותר מאשר בדרך כלל. ברמה הכי בסיסית: כשחוזרים על מילה הרבה פעמים מבינים קצת פחות טוב את המשמעות שלה, וכל מה שנשאר מהמילה זה צליל משונה שבוקע מקצה מערכת העיכול.

ובעצם, הרי זו האמת. שפה היא עניין משונה ושרירותי. הפלא הגדול הוא שאנחנו מצליחים להבין זה את זה. לפעמים.

שאלות לבלדד השוחי: askbildad@calcalist.co.il

כמה אנשים יציל טוויטר?

יזמת תרומות שנולדה בטוויטר מביאה תקווה ליפן

רשתות חברתיות טובות לא רק לשיחות עם חברים וארגון מהפכות. בשבועות האחרים נים פעילים מרחבי האינטרנט מתגייסים למעין "שירותים אינטרנטי", ומחר תצא לאור ברחבי העולם התוצאה שלו: ספר שמומן באמצעות המוני תרומות קטנות נות שגויסו מגולשים, שמציג את הרמות והאירועים הטראומטיים סביב המכות שיפן ספגה, וכפי שרווחו מהשטח על ידי הגפי געים, ושכל הכנסותיו, שעשויות להיות גבוהות למדי, יוקדשו לסייע לנפגעים. בלוגרים ומצייצים, סלבריטאים, עורכים, צלמים, מעצבים גרפיים, אמנים ואנשי עט חברו בהתנדבות להוצאת הספר, שנקרא Quakebook 2:46. הסולמית שבפתח כותרת הספר היא סימון מוכר בעולם התר- של כן טוויטר, ובשפת טוויטר היא מייצגת "תגית נושא" מאוחדת. המספר 2:46 הוא השעה המדויקת שבה התרחשה רעידת הארמה ב-11 במרץ. וכנהוג ברשת, באותה דקה כבר כל העולם ידע.

הרעיון לספר עלה לפני שלושה שבועות בדיוק במוחו של אחד מגולשי טוויטר. מאחר הספר ייצא לאור, ויש בכך גם הישג מרשים וגם בשורה אופטימית על כוחה של הרשת

פליטים. האחרונים נפגעו ממכת הקור שבאה בעקבות הצונאמי. בהמשך נוצרה גם בעיה של דליפה גרעינית מכורים לייצור חשמל. והבעיות ממשיות. מתחילתו של הגל התגלה האינטרנט ככלי תקשורת חשוב. הרשתות החבר- תיות והאימייל התגלו ככלי יעיל יותר מהטלפון לתקשורת בין האנשים באזורים שנפגעו לבין קרובים ומתעניינים בשלר- מם משאר העולם. האינטרנט אפשר גם להפיץ בזמן אמת את התמונה האנושית והסיפורים הדרמטיים.

כעת מתברר שכוחו של האינטרנט ב"מיקור המונים", גיוס אנשים מכל העולם למשימה משותפת, חשוב גם הוא. והמפעל הזה הוא דוגמה לעוצם כוחה של הרשת. מוביליו נפגשו בטוויטר בלי שהכירו קודם לכן, ועד עתה הם מבקשים להישאר חסר וממכצע איטוף התרומות. כמה סלבריטאים, כגון יוקו אונו וסופר המדע הבדיוני ויליאם גיבסון, דווקא הסכימו לתרום את שמם ותמיכתם לפרויקט. גיי- בטון אף תרם לספר סיפור חדש פרי עטו. אמון וכמה רשתות הפצה התגייסו לתמוך בתהליך, ויתרו על העמלות שלהן וקיצרו הליכים כדי לזרז את יציאת הספר לאור. בכך הכל הלחץ שלושה שבועות מהרגע שהרעיון להפקת הספר עלה - בדיוק שבוע אחרי רעש הארמה עצמו - ועד לרגע ומי נותרו ברחבי העולם. הגרסה האלקטרונית שלו תעמוד למכירה ממחר, 8 באפריל.

היזמה נולדה במקלחת. כל- רי ברטי המתגורר בעיירה אביקו, מז- רחית לטוקיו ביפן, ושדודו רק בכניווי

בטוויטר @OurManInAbiko ("האיש שלנו באביקו"), חשב על מזלו הטוב, ועל כך שהוא גר כה רחוק מאזור האסון. מיד כשיצא מהמקלחת הוא פרסם באתר טוויטר ציוץ קצר בזה הלשון: "אני רוצה לאסוף דיווחים וחוויות על רעש הארמה ולהוציא את הכל לאור במהירות כאמצעי גיוס כספים עבור עזרה לנפגעים. הסכנר לוגיה בדינו. בואו נתגייס".

יותר מ-200 מתנדבים נענו לקריאתו. עשרות תמונות, מאות קטעים אישיים קצרים בני כ-250 מילים כל אחד, ורומז אל מחשבו של @OurManInAbiko. מתנדבים לקחו על עצמם את מלאכת העריכה וההגה, העימוד ושאר פעולות ההפקה של הספר, שתפח לכדי כרך בן 30 אלף מילים. מסופר שם סיפור ההת- מדה והאומץ של תושבי צפון יפן, נידו- נים המשמעת והאיפוק של מאות האל- פים העומדים בתורים מנומסים לחלוקת מצרכי קיום בסיסיים. מדווחים המאמצים האישיים והסבלניים של אנשים למצוא את בני משפחתם שאבדו.

באתר הספר (quakebook.org) אפשר לעקוב אחר תיעוד שלבי יצירתו ולקרוא קטעים ממנו. וכך גם בעמוד הפייסבוק http://is.gd/605dt5 והטוויטר http://is.gd/1nYlGA שמוקדשים לו. אפשר להתרשם, מומלץ להזמין - זו דרך טובה לעזור - ובעיקר כדאי לחשוב על כך שאם פרויקט גיוס התרומות הזה יצליח, זו תהיה בשורה טובה מאוד ומיוחדת מאד על היכולת של הרשת לעשות משהו.

חופי רפאלי הוא ראש מרכז שגיא ובית הספר לניהול באוניברסיטת חיפה sheizaf.rafaeli.net

להתעדכן 52 53

1 **אנושיות: השנאה מקרבת**
יני זרק מגזין שופר קצת אור מדעי על תופעה שרובנו למדנו לחכר מתישהו בחינו: אין דבר שמקרב בין שני אנשים כמו שנאה יוקדת לאדם שלישי. החוקרת ג'ניפר בוסון, שהקדישה לנושא כמה שנים מחייה, מסבירה שכוחו וציבתו של קשר המבוסס על חחושות שליליות נובעים מכך שחשיפת קלפים כזאת משרדרת אמון מוחלט בבו הברית.
http://is.gd/J6w2x8

2 **דוקו: עיר האופניים**
מאז 1991 ועד היום שיגרה העמותה האמריקאית Pedal For Peace כ-20 אלף זוגות אופניים לעיר ריבאס במדינת ניקרגואה הענייה. המטרה: לשנות את חיי התושבים בעזרת תחבורה זולה וזמינה. הסרט "עיר האופניים" מתעד את המבצע המשונה ובדוק מה עשה לריבאס.
thebicyclecityfilm.com

3 **פרסום: הברקה של סקיטלס**
יצרנית הסוכרייות סקיטלס שחררה בשבוע שעבר ליוטיוב סדרת פרסומות חדשה ותבירקה מהמקובל. הסרטונים מזכירים באסתטיקה ובהומור החופשי שלהם את תור הזהב של הפרסומות לשמפו אולד ספייס, ומוסיפים לקלחת גם אינטראקציה מצויקת עם האצבעות שלכם. הסרטון עם הסטרמיפס כבר בדרך הבטוחה להפוך לקלאסיקת רשת.
http://is.gd/zTnLF

וידאו: עריכה באייפון

אתר הווידאו Vimeo האלטרנטיבי האינדיבידואליסטי ליוטיוב, משיק סוף סוף אפליקציית אייפון ייעודית. האפליקציה שמה דגש על היוצרים, וכוללת אפשרויות צילום ועריכה מובנות, שאמורות להפוך אותה לקצת יותר מעוד ארכיון סרטים גדול. חינם.
http://is.gd/03grfFs

4 **לאייפד: כיסוי העץ המושלם**
החברה ההולנדית Miniot יצרה כיסוי אייפד עשוי עץ. הוא מזכיר את Smart Cover של אפל בכך שהוא עוטף את המחשיר מצד המסך בלבד, ומתגלגל לכדי גליל יציב שמספק תמיכה במצב עמידה או הקלדה. 90 דולר. בלבד.
http://is.gd/clq3Oo

5 **עיצוב: הברקות זולות**
המעצב הלונדוני סם הכט אסף במשך שנים מאות פריטים ביתיים זולים. בספרו "Usefulness in Small Things" הוא מספק הצצה למה שהופך ספריים עם סכין יפנית או סמנר בעל ראש כפול לאזניים, מחזירים או סתם מזורים. 20 דולר בהזמנה מוקדמת מאמון.
http://is.gd/UKn6Fy

6 **שיפוצים: עצב ביתך**
חנות הרהיטים Design Within Rach השיקה אתר שמאפשר לעצב את בית החלומות, קומפלט עם הפריטים בחנות. הממשק כל כך נעים וחלק, שגם מי שטרם לא מוסדר מעיצוב פנים אמור להחלהב כמו ילד. נסו ותראו.
http://is.gd/rbQJNH

